

ΑΜΦΙΒΙΟΝ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΒΙΟΤΟΠΩΝ - ΥΓΡΟΤΟΠΩΝ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ • ΤΕΥΧΟΣ 89 • ΕΥΡΩ 1-25 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ - ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2010

**Το θαύμα της φύσης
στο φοινικόδασος της Πρέβελης**

**Η ανάγκη να επενδύσουμε
στην προστασία της φύσης**

**Ευρωπαϊκός Άτλας
για τη βιοποικιλότητα του εδάφους**

**Πληροφοριακό σύστημα
για τη βιοποικιλότητα της Ευρώπης**

**Παγκόσμια αξιολόγηση
για τη βιοποικιλότητα**

**10η Διάσκεψη των Μερών της Σύμβασης
για τη Βιολογική Ποικιλότητα**

Κοινά ονόματα των φυτών της Ελλάδας

Βραβείο Αειφόρου Σχολείου

Σε αυτό το τεύχος

Η «Δήλωση του Pescasseroli» προτρέπει τις κυβερνήσεις να επενδύσουν περισσότερα στην προστασία της φύσης (σελ. 3).

Το Κοινό Ερευνητικό Κέντρο (Joint Research Centre) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ολοκλήρωσε ένα μεγάλο εγχείρημα για τα εδάφη και τη ζωή που στηρίζουν. Αποτέλεσμά του, ο πρώτος Ευρωπαϊκός Άτλας για τη βιοποικιλότητα του εδάφους (σελ. 4).

Το Πληροφοριακό Σύστημα για τη Βιοποικιλότητα της Ευρώπης (Biodiversity Information System for Europe - BISE), ένα σύγχρονο εργαλείο για την υποστήριξη των σχετικών πολιτικών (σελ. 5).

Η τρίτη έκδοση της Παγκόσμιας Αξιολόγησης για τη Βιοποικιλότητα συνοψίζει τα τελευταία στοιχεία για την κατάσταση και τις τάσεις της βιοποικιλότητας και καθορίζει τα μελλοντικά βήματα για τη στρατηγική της Σύμβασης (σελ. 6-7).

Τέσσερις μήνες μετά από την πυρκαγιά του φοινικόδασους, η φύση της Πρέβελης αναγεννάται, διδάσκοντας για άλλη μια φορά ότι τα μεσογειακά οικοσυστήματα γνωρίζουν πώς να αποκαθίστανται (σελ. 8-11).

Η 10η Διάσκεψη των Συμβαλλομένων Μερών της Σύμβασης για τη Βιολογική Ποικιλότητα στη Ναγκόγια της Ιαπωνίας και οι στόχοι που τέθηκαν (σελ. 12).

Τα «Κοινά ονόματα των φυτών της Ελλάδας» του Γ. Σφήκα. Ένα δύσκολο εγχείρημα με εξαιρετικά χρήσιμο αποτέλεσμα (σελ. 13).

Το διεθνές επιμορφωτικό σεμινάριο «Προσαρμοζόμενη διαχείριση προστατευόμενων περιοχών» που πραγματοποιήθηκε στο Εθνικό Πάρκο Λίμνης Κερκίνης (σελ. 14).

Για τον ερχόμενο Μάρτιο έχει ορισθεί και προγραμματίζεται το 4ο Περιβαλλοντικό Συνέδριο Μακεδονίας που διοργανώνει η Ένωση Ελλήνων Χημικών (σελ. 14).

Εκπαιδευτικά σεμινάρια για την προώθηση του αειφόρου τουρισμού, τον σχεδιασμό και την άσκηση ήπιων μορφών τουρισμού, πραγματοποιήθηκαν από το ΕΚΒΥ στην Ουκρανία (σελ. 15).

Ένας διαγωνισμός υπό την αιγίδα του Υπουργείου Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων και ένα βραβείο, το Βραβείο Αειφόρου Σχολείου, επιχειρεί την καθιέρωση ενός πιο «πράσινου», φιλικού και αποδοτικού σχολείου (σελ. 16).

Η ανάγκη να επενδύσουμε στην προστασία της φύσης

Οι βραχυπρόθεσμες περικοπές προκαλούν μακροπρόθεσμες βλάβες στην ευρωπαϊκή βιοποικιλότητα

Με ευκαιρία τη διάσκεψη της Ομοσπονδίας Europarc, η οποία πραγματοποιήθηκε, από 29 Σεπτεμβρίου έως 2 Οκτωβρίου 2010, στο Εθνικό Πάρκο Abruzzo, Lazio e Molise της Ιταλίας, περίπου 300 άτομα από όλον τον κόσμο, σχετικά με την προστασία της φύσης, συνέβαλαν στη «Δήλωση του Pescasseroli». Το έγγραφο υπενθυμίζει στις κυβερνήσεις ότι οι προστατευόμενες περιοχές αποτελούν κύριο παράγοντα για τη διάσωση της φυσικής κληρονομιάς στην Ευρώπη και σε ολόκληρο τον κόσμο και τις προτρέπει να επενδύσουν περισσότερους πόρους στη διατήρηση και προστασία της φύσης.

Βάλια Κάλντα, Φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ/Εγχρωμον

Το 2010 έχει κηρυχθεί από τα Ηνωμένα Έθνη ως Διεθνές Έτος Βιοποικιλότητας. Οι προστατευόμενες περιοχές αποτελούν θεμέλιο λίθο για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας της Ευρώπης και προσφέρουν πρότυπα αειφόρου ανάπτυξης. Αναγνωρίζοντας ότι οι περιοχές αυτές είναι αναπόσπαστο τμήμα της πολιτιστικής και εθνικής ταυτότητας κάθε τόπου και ότι η βιοποικιλότητα που περιέχουν αποτελεί το θεμελιώδες σύστημα στήριξης της ζωής, η Ομοσπονδία Europarc, τα μέλη και οι υποστηρικτές της, προτρέπουν για κατάλληλες επενδύσεις στις προστατευόμενες περιοχές της Ευρώπης, ώστε η κοινωνία να εξακολουθεί να επωφελείται από τις υπηρεσίες που η φύση προσφέρει, τώρα και στο μέλλον.

Στη Δήλωση του Pescasseroli, οι εμπλεκόμενοι στη διατήρηση προστατευόμενων περιοχών καλούν τις περιφερειακές αρχές, τις κυβερνήσεις και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή:

- Να αναγνωρίσουν και να ενσωματώσουν στις πολιτικές, στα προγράμματα και στην κατανομή των πόρων τους, την ανάγκη για διασφάλιση της βιοποικιλότητας και των υπηρεσιών των οικοσυστημάτων ως εγγύηση για τη μελλοντική οικολογική σταθερότητα και τον οικονομικό πλούτο της Ευρώπης.
- Να χρησιμοποιήσουν τις δεξιότητες και την εμπειρία που αποκτήθηκε από πιλοτικά καινοτόμες προσεγγίσεις σε προστατευόμενες περιοχές για την ολοκληρωμένη χρήση γης και την αειφόρο αγροτική ανάπτυξη.
- Να ενσωματώσουν τις σχετικές δημόσιες πολιτικές ώστε οι προστατευόμενες περιοχές να εκπληρώσουν τον ρόλο τους ως πρότυπα διαχείρισης, με εδραιωμένη τη δέσμευση για συμμετοχή των τοπικών κοινοτήτων.

Οι προστατευόμενες περιοχές αποτελούν μοναδική φυσική κληρονομιά της Ευρώπης. Μέσω της αποτελεσματικής διαχείρισής τους, διαδραματίζουν σπουδαίο ρόλο στη μείωση των

επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής, στην αποθήκευση πολύτιμων αποθεμάτων νερού, στην προστασία των εδαφών και των καλλιεργειών, καθώς και στη διατήρηση υγιών οικοσυστημάτων. Υποστηρίζουν τις τοπικές οικονομίες, παρέχουν υγεία, αναψυχή και πόρους ευημερίας. Σχεδόν το ένα τέταρτο του πληθυσμού της Ευρώπης, δηλαδή περίπου 125 εκατομμύρια άνθρωποι, επηρεάζονται άμεσα από τις προστατευόμενες περιοχές, ενώ το σύνολο του πληθυσμού εξαρτάται από τις υπηρεσίες που αυτές παρέχουν.

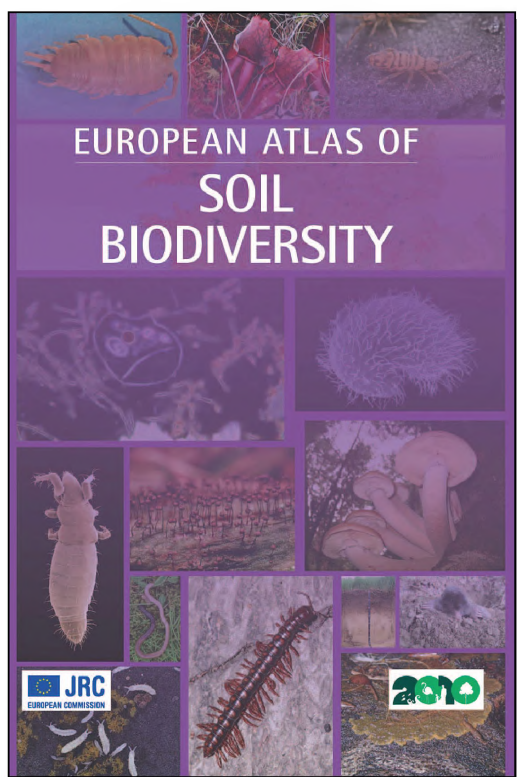
Ωστόσο, οι κυβερνητικές αποφάσεις σε ολόκληρη την Ευρώπη είναι δυνατόν να υποβαθμίσουν αυτές τις πολύτιμες περιοχές εξαιτίας περικοπών στον προϋπολογισμό που αφορά στη διαχείρισή τους. Οι περικοπές (έως και 50%) που αναμένονται για το έτος 2011 θέτουν σε κίνδυνο το σημαντικό έργο που έχει υλοποιηθεί στις προστατευόμενες περιοχές κατά τις τελευταίες δεκαετίες. Η έλλειψη επενδύσεων από τις κυβερνήσεις υπονομεύει σοβαρά την ικανότητα των εν λόγω περιοχών να διασφαλίσουν τη στήριξη των οικονομιών και τη διάθεση των ωφελειών από τα οικοσυστήματα στην κοινωνία.

Η Ομοσπονδία Europarc πιστεύει ότι οι προστατευόμενες περιοχές της Ευρώπης έχουν δείξει τον δρόμο προς την αειφορία και τη διατήρηση της βιοποικιλότητας. Ωστόσο, η συμβολή τους μπορεί να μεγιστοποιηθεί μόνον εφόσον αναγνωρισθούν επαρκώς, χρηματοδοτηθούν και λειτουργήσουν σε ένα υποστηρικτικό πλαίσιο δημόσιας πολιτικής, τόσο σε εθνικό, όσο και διεθνές επίπεδο, με εξειδικευμένο και εκπαιδευμένο προσωπικό.

Η Δήλωση του Pescasseroli είναι διαθέσιμη στον δικτυακό τόπο <http://www.europarc.org/uploaded/documents/465.pdf>.

Βασιλική Χρυσοπολίτου

Ευρωπαϊκός Άτλας για τη βιοποικιλότητα του εδάφους

Στο φως η ζωή που κρύβεται στο έδαφος

Οι περισσότεροι έχουν συνδέσει τον όρο *βιοποικιλότητα* με τα εξωτικά δάση του Αμαζονίου, με θηλαστικά όπως η καφέ αρκούδα και η μεσογειακή φώκια ή ακόμη με είδη φυτών, οι φωτογραφίες των οποίων κοσμούν βιβλία και αφίσες. Ο όρος όμως εκφράζει όλες τις μορφές της ζωής στη Γη, από τις πιο εντυπωσιακές έως τις πιο ταπεινές στο ανθρώπινο μάτι.

Το Κοινό Ερευνητικό Κέντρο (Joint Research Centre) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής μόλις ολοκλήρωσε ένα μεγάλο εγχείρημα για τα εδάφη, με αποκλειστική έμφαση στη ζωή που αυτά στηρίζουν. Ένα από τα αποτελέσματά του είναι ο πρώτος Ευρωπαϊκός Άτλας για τη βιοποικιλότητα του εδάφους. Σκοπός του είναι να στηρίξει σχετικές πολιτικές σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, να ενθαρρύνει και να προωθήσει δραστηριότητες, στρατηγικές και πολιτικές προστασίας του εδάφους και της βιοποικιλότητάς του, καθώς και να αναγνωρίσει ανάγκες για περαιτέρω έρευνα.

Ο Άτλας υπογραμμίζει την αξία της βιοποικιλότητας των εδαφών της Ευρώπης και περιγράφει τις απειλές που αυτή αντιμετωπίζει. Περιλαμβάνει τον πρώτο χάρτη απειλών της εδαφικής βιοποικιλότητας που καλύπτει την πλειονότητα των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον οποίο επισημαίνονται περιοχές όπου η βιοποικιλότητα των εδαφών βρίσκεται

σε κίνδυνο υποβάθμισης, όπως περιοχές με υψηλή πληθυσμιακή πυκνότητα ή και εντατική γεωργική δραστηριότητα (π.χ. εκτάσεις στη Μεγάλη Βρετανία, στο Βέλγιο, στην Ολλανδία, στη Βόρεια Γαλλία).

Ο Άτλας, μια συνεισφορά στο Διεθνές Έτος Βιοποικιλότητας, εισάγει τον αναγνώστη στη ζωή κάτω από το έδαφος και φέρει στο προσκήνιο μία παραγνωρισμένη, σχετικά, πλευρά της βιοποικιλότητας. Μπορεί επιπλέον να λειτουργεί και ως οδηγός στη βιολογία του εδάφους, επιτρέποντας ακόμη και στους μη ειδικούς να κατανοήσουν την πληροφορία που περιέχει.

Περισσότερες πληροφορίες, καθώς και η ηλεκτρονική έκδοση του Άτλαντα, σε μορφή pdf, στη διεύθυνση http://eusoiils.jrc.ec.europa.eu/library/maps/biodiversity_atlas/

Βάσω Τσιαούση

Φωτ. European Atlas of Soil Biodiversity

Πληροφοριακό σύστημα για τη βιοποικιλότητα της Ευρώπης

Το Πληροφοριακό Σύστημα για τη Βιοποικιλότητα της Ευρώπης (Biodiversity Information System for Europe - BISE) αποτελεί ένα σύγχρονο εργαλείο για την υποστήριξη των πολιτικών της βιοποικιλότητας στην Ευρώπη και την ενίσχυση της σχετικής με αυτή γνωσιακής βάσης.

Το BISE, που παρουσιάστηκε για πρώτη φορά στις 2 Ιουνίου 2010, στις Βρυξέλλες, κατά την εναρκτήρια συνεδρίαση της διάσκεψης της Πράσινης Εβδομάδας (Green Week), αναπτύχθηκε από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Περιβάλλοντος, σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Γενική Διεύθυνση Περιβάλλοντος, Κοινό Ερευνητικό Κέντρο και Eurostat), με την υποστήριξη του Ευρωπαϊκού Θεματικού Κέντρου για τη Βιοποικιλότητα (ETC/BD).

Πρόκειται για μία δικτυακή πύλη που συγκεντρώνει πληροφορίες για την ευρωπαϊκή βιοποικιλότητα και παρέχει πρόσβαση σε στοιχεία που αφορούν σχετικές πολιτικές, σε σύνολα δεδομένων, σε επιλεγμένες αποτιμήσεις και ειδήσεις σχετικά με τη βιοποικιλότητα και τις υπηρεσίες των οικοσυστημάτων¹, σε αποτελέσματα ερευνητικών προγραμμάτων, καθώς και σε πληροφορίες προερχόμενες από τις χώρες της Ευρώπης και από άλλα σχετικά δίκτυα.

Το πληροφοριακό σύστημα του BISE οργανώνεται σε πέντε ενότητες - σημεία εισόδου, από όπου ο επισκέπτης της πύλης μπορεί να έχει πρόσβαση στις ακόλουθες πληροφορίες:

- **Πολιτικές:** νομοθεσία και υποστήριξη δράσεων που σχετίζονται με οδηγίες της ΕΕ, Ευρωπαϊκό Σχέδιο Δράσης για τη Βιοποικιλότητα, καθώς και ευρωπαϊκές και διεθνείς πολιτικές για τη βιοποικιλότητα.
- **Θέματα:** κατάσταση διατήρησης των ειδών, των ενδιαιτημάτων και των οικοσυστημάτων, γενετική ποικιλότητα, απειλές για τη βιοποικιλότητα, επιπτώσεις της απώλειας της βιοποικιλότητας και αξιολόγηση εφαρμογής των μέτρων πολιτικής.
- **Δεδομένα:** πηγές δεδομένων, στατιστικά στοιχεία, χωρικά δεδομένα και χάρτες που σχετίζονται με τα είδη και τους τύπους οικοτόπων ευρωπαϊκής σημασίας, τον Κόκκινο Κατάλογο ειδών στην Ευρώπη, τις περιοχές του Δικτύου NATURA 2000, τις προστατευόμενες περιοχές σε εθνικό επίπεδο, καθώς και άλλες κατηγορίες δεδομένων, όπως χρήσεις γης, νερό, έδαφος, αέρας, γεωργία, δάση, αλιεία, τουρισμός, ενέργεια, μεταφορές κ.ά.
- **Έρευνα:** ευρωπαϊκά ερευνητικά προγράμματα σχετικά με τη βιοποικιλότητα και τα οικοσυστήματα, τα οποία στοχεύουν στη βελτίωση της επαφής μεταξύ επιστήμης και πολιτικής.

- **Χώρες και δίκτυα:** εθνικές εκθέσεις για τη βιοποικιλότητα και ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ δικτύων πέραν των εθνικών συνόρων. Για παράδειγμα, το Ευρωπαϊκό Δίκτυο για τη Βιοποικιλότητα στο πλαίσιο της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τη Βιολογική Ποικιλότητα, ενσωματώνεται πλέον στο BISE και εντάσσεται σε αυτή την ενότητα.

Στην πιλοτική λειτουργία του, το BISE αναδεικνύει τις βέλτιστες διαθέσιμες πληροφορίες σε ευρωπαϊκό επίπεδο για το έτος 2010, όπως, για παράδειγμα, τα ευρήματα της Βασικής Έκθεσης Αναφοράς για τη Βιοποικιλότητα του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος (Biodiversity Baseline Report) και οι εκθέσεις με τις εκτιμήσεις των δεικτών για τη βιοποικιλότητα. Το περιεχόμενο και οι δικτυακές υπηρεσίες του BISE θα αναπτυχθούν περαιτέρω, σε συνεργασία με τους βασικούς χρήστες και τους φορείς παροχής πληροφοριών, ώστε η δικτυακή πύλη να ανταποκρίνεται στις ανάγκες πληροφόρησης της εποχής που θα ακολουθήσει το Διεθνές Έτος Βιοποικιλότητας 2010, αλλά και στους στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης γενικότερα.

Το BISE είναι προσβάσιμο από τον σύνδεσμο: <http://www.biodiversity.europa.eu>.

Λένα Χατζηϊορδάνου

¹ Ο όρος «υπηρεσίες των οικοσυστημάτων» αφορά στην άμεση και έμμεση συμβολή των οικοσυστημάτων στην ανθρώπινη ευημερία, επιβίωση και ποιότητα ζωής. Οι υπηρεσίες αυτές ταξινομούνται σε τέσσερις βασικές κατηγορίες: στις *παρεχόμενες υπηρεσίες* (τα προϊόντα που παράγονται από τα οικοσυστήματα, όπως τρόφιμα, νερό, ξύλο, ίνες, γενετικοί πόροι και φάρμακα), στις *ρυθμιστικές υπηρεσίες* (τα οφέλη που προκύπτουν από τη ρύθμιση του οικοσυστήματος, όπως η ρύθμιση του κλίματος και των φυσικών κινδύνων, ο καθαρισμός του νερού, η διαχείριση των αποβλήτων, η καταπολέμηση των παρασίτων), στις *υπηρεσίες ενδιαιτημάτων* (η σημασία των οικοσυστημάτων στην παροχή ενδιαιτημάτων για τα αποδημητικά είδη και στη διατήρηση της βιωσιμότητας των ομάδων γονιδίων) και στις *πολιτιστικές υπηρεσίες* (τα μη υλικά οφέλη που οι άνθρωποι εισπράττουν από τα οικοσυστήματα, όπως η πνευματική ανάπτυξη, η αναψυχή και οι αισθητικές αξίες).

Παγκόσμια Αξιολόγηση για τη Βιοποικιλότητα

Η τρίτη έκδοση της Παγκόσμιας Αξιολόγησης για τη Βιοποικιλότητα (Global Biodiversity Outlook, GBO-3), η οποία υλοποιήθηκε από τη Σύμβαση για τη Βιολογική Ποικιλότητα, βασίζεται σε επιστημονικές αξιολογήσεις, στις εθνικές εκθέσεις που υποβλήθηκαν από τις κυβερνήσεις¹ και σε μελέτη που αφορά στα μελλοντικά σενάρια για τη βιοποικιλότητα. Υποκειμένη σε μία εκτεταμένη, ανεξάρτητη επιστημονική διαδικασία αναθεώρησης, η δημοσίευση της GBO-3 αποτελεί ένα από τα κύρια ορόσημα του Διεθνούς Έτους Βιοποικιλότητας των Ηνωμένων Εθνών, καθώς συνοψίζει τα τελευταία στοιχεία για την κατάσταση και τις τάσεις της βιοποικιλότητας και καθορίζει τα μελλοντικά βήματα για τη στρατηγική της Σύμβασης.

Τα κυριότερα συμπεράσματα στα οποία καταλήγει η GBO-3 αφορούν στα ακόλουθα:

1. Ο στόχος, που συμφωνήθηκε από τις παγκόσμιες κυβερνήσεις το 2002, «να επιτύχουν, έως το 2010, σημαντική μείωση του τρέχοντος ποσοστού απώλειας της βιοποικιλότητας σε παγκόσμιο, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, ως συμβολή στην ανακούφιση από τη φτώχεια και προς όφελος όλης της ζωής στη Γη», δεν έχει επιτευχθεί.

2. Οι ενδείξεις της συνεχιζόμενης απώλειας της βιοποικιλότητας και στα τρία επίπεδα –γενετική, ποικιλότητα ειδών και ποικιλότητα οικοσυστημάτων– είναι πολλές:

- Είδη τα οποία έχουν αξιολογηθεί ότι διατρέχουν κίνδυνο να εξαφανισθούν, κινούνται, κατά μέσο όρο, πιο κοντά στην εξαφάνιση. Τα αμφίβια αντιμετωπίζουν τον μεγαλύτερο κίνδυνο, ενώ με εξαφάνιση εκτιμάται ότι απειλείται σχεδόν το ένα τέταρτο των φυτικών ειδών.
- Η αφθονία των σπονδυλωτών ειδών μειώθηκε σχεδόν στο 1/3 (κατά μέσο όρο) μεταξύ των ετών 1970-2006 και συνεχίζει να μειώνεται σε παγκόσμιο επίπεδο.
- Τα φυσικά ενδιαιτήματα, στα περισσότερα μέρη του κόσμου, συνεχίζουν να παρουσιάζουν μείωση σε έκταση και συνεκτικότητα.
- Ο εκτεταμένος κατακερματισμός και η υποβάθμιση δασών, ποταμών και άλλων οικοσυστημάτων έχουν, επίσης, οδηγήσει στην απώλεια της βιοποικιλότητας και των υπηρεσιών των οικοσυστημάτων.
- Η γενετική ποικιλότητα των φυτικών καλλιεργειών και των εκτρεφόμενων ζώων συνεχίζει να παρουσιάζει μείωση στα αγροτικά οικοσυστήματα.
- Οι πέντε κύριες πιέσεις που ευθύνονται άμεσα για την απώλεια της βιοποικιλότητας (υποβάθμιση ενδιαιτημάτων,

υπερεκμετάλλευση, ρύπανση, χωροκατακτητικά ξενικά είδη και κλιματική αλλαγή), είτε παραμένουν σταθερές, είτε εντείνονται.

- Το οικολογικό αποτύπωμα της ανθρωπότητας υπερβαίνει τη βιολογική φέρουσα ικανότητα της Γης κατά μεγαλύτερο ποσοστό σε σχέση με τη στιγμή κατά την οποία τέθηκε ο στόχος του 2010.

3. Η απώλεια της βιοποικιλότητας είναι ένα ζήτημα που προξενεί έντονη ανησυχία, εξαιτίας της εγγενούς αξίας της και της ηθικής επιταγής που έχει ο άνθρωπος για τη διατήρησή της. Περαιτέρω, η βιοποικιλότητα στηρίζει τις λειτουργίες των οικοσυστημάτων τα οποία παρέχουν ένα ευρύ φάσμα υπηρεσιών στις ανθρώπινες κοινωνίες, όπως η παραγωγή τροφίμων, καυσίμων και φαρμακευτικών ουσιών, η ρύθμιση των υδάτων, του αέρα και του κλίματος, η διατήρηση της γονιμότητας του εδάφους και του κύκλου των θρεπτικών στοιχείων. Ως εκ τούτου, η διατήρηση της βιοποικιλότητας επιβάλλεται και από την ανάγκη για την επιβίωση του ανθρώπου.

4. Ο στόχος του 2010 έχει συμβάλει στην ανάληψη δράσης για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας (αύξηση χερσαίων και θαλάσσιων προστατευόμενων περιοχών, δράσεις διατήρησης απειλούμενων ειδών κ.ά.). Πολλές από τις δράσεις αυτές απέφεραν σημαντικά και μετρήσιμα αποτελέσματα σε συγκεκριμένες περιοχές μεταξύ των στοχοθετημένων ειδών και οικοσυστημάτων. Αυτό σημαίνει πως, με προϋπόθεση την πολιτική βούληση και τη διάθεση επαρκών πόρων, υπάρχουν τα εργαλεία για τη μείωση της απώλειας της βιοποικιλότητας σε ευρύτερη κλίμακα.

¹ Η Ελλάδα δεν έχει υποβάλει την 4η εθνική έκθεση (προθεσμία υποβολής: Μάρτιος 2009), η οποία αποτελεί τη βάση για την εκτίμηση της προόδου προς την επίτευξη του στόχου του 2010.

Η βιοποικιλότητα ορίζεται από τη Σύμβαση για τη Βιολογική Ποικιλότητα ως «η ποικιλία των ζώντων οργανισμών πάσης προελεύσεως, περιλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, χερσαίων, θαλάσσιων και άλλων υδατικών οικοσυστημάτων και των οικολογικών συμπλεγμάτων των οποίων αποτελούν μέρος περιλαμβάνει την ποικιλότητα εντός των ειδών, μεταξύ ειδών και των οικοσυστημάτων».

Η Σύμβαση για τη Βιολογική Ποικιλότητα είναι μία από τις τρεις «Συμβάσεις του Ρίο», οι οποίες προέκυψαν κατά τη Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη που πραγματοποιήθηκε στο Ρίο ντε Τζανέιρο, το 1992. Τέθηκε σε ισχύ στο τέλος του 1993, με στόχο «τη διατήρηση της βιολογικής ποικιλότητας, την αειφορική χρήση των συστατικών της και τον δίκαιο και ισότιμο καταμερισμό των πλεονεκτημάτων που θα προκύψουν από τη χρήση των γενετικών πόρων...».

5. Δράσεις, ωστόσο, για την εφαρμογή της Σύμβασης για τη Βιολογική Ποικιλότητα δεν έχουν υλοποιηθεί σε ικανοποιητική κλίμακα, ώστε να αντιμετωπιστούν οι πιέσεις που ασκούνται στη βιοποικιλότητα. Η ενσωμάτωση θεμάτων βιοποικιλότητας σε ευρύτερες πολιτικές, στρατηγικές και προγράμματα υπήρξε ανεπαρκής, ενώ τα βασικά αίτια απώλειας της βιοποικιλότητας δεν έχουν αντιμετωπισθεί ικανοποιητικά.

6. Τα περισσότερα μελλοντικά σενάρια προβλέπουν συνεχιζόμενα υψηλά επίπεδα εξαφάνισης και απώλειας ενδηιμάτων κατά τη διάρκεια του αιώνα, με συνακόλουθη υποβάθμιση ορισμένων υπηρεσιών οικοσυστημάτων σημαντικών για την ευημερία του ανθρώπου. Περαιτέρω, η μεταβολή στην αφθονία και εξάπλωση των ειδών αναμένεται να έχει σοβαρές συνέπειες για τις ανθρώπινες κοινωνίες. Η γεωγραφική εξάπλωση των ειδών και των τύπων βλάστησης αναμένεται να μετατοπιστεί κατά εκατοντάδες ή χιλιάδες χιλιόμετρα προς τους πόλους έως το τέλος του 21ου αιώνα, εξαιτίας της κλιματικής αλλαγής. Αν και οι φτωχοί είναι οι πρώτοι που θα βρεθούν αντιμέτωποι με τις επιπτώσεις αυτών των αλλαγών, αναμένεται ότι τελικά θα επηρεασθούν όλες οι κοινωνίες.

7. Η αποτελεσματική αντιμετώπιση του φαινομένου της απώλειας της βιοποικιλότητας προϋποθέτει την αντιμετώπιση των βαθύτερων, άμεσων και έμμεσων, αιτιών που ευθύνονται για αυτήν. Οι άμεσες, στοχευμένες δράσεις για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας θα πρέπει να συνεχιστούν, σε συνδυασμό

Επί του παρόντος, υπάρχουν 193 συμβαλλόμενα μέρη της Σύμβασης (192 χώρες και η Ευρωπαϊκή Ένωση). Τον Απρίλιο του 2002, δεσμεύθηκαν να επιτύχουν, έως το 2010, σημαντική μείωση του τρέχοντος ρυθμού απώλειας της βιοποικιλότητας σε παγκόσμιο, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο.

Ο στόχος αυτός στη συνέχεια προσυπογράφηκε από την Παγκόσμια Διάσκεψη Κορυφής για την Αειφόρο Ανάπτυξη (Ρίο+10) στο Γιοχάνεσμπουργκ, το 2002 και από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ. Έχει, επίσης, ενσωματωθεί, ως νέος στόχος, στο πλαίσιο ενός από τους Αναπτυξιακούς Στόχους της Χιλιετίας, διασφάλισης της περιβαλλοντικής αειφορίας. Ο στόχος του 2010, συνεπώς, αποτελεί δέσμευση από όλες τις κυβερνήσεις, περιλαμβανομένων εκείνων που δεν αποτελούν συμβαλλόμενα μέρη της Σύμβασης.

με την εφαρμογή μέτρων για τη διασφάλιση των βασικών υπηρεσιών των οικοσυστημάτων, ιδίως εκείνων που είναι σημαντικές για τους φτωχούς.

8. Όλο και περισσότερο, η αποκατάσταση των χερσαίων και θαλάσσιων οικοσυστημάτων και των εσωτερικών υδάτων θα θεωρείται απαραίτητη προκειμένου να επανέλθουν οι λειτουργίες των οικοσυστημάτων και οι πολύτιμες υπηρεσίες που αυτά παρέχουν.

9. Τα πραγματικά οφέλη της βιοποικιλότητας, όπως και το κόστος που προκύπτει από την απώλειά της, θα πρέπει να ενσωματώνονται στο πλαίσιο των οικονομικών συστημάτων και των αγορών.

10. Τα μέτρα που θα ληφθούν κατά την επόμενη δεκαετία και η κατεύθυνση που θα χαραχθεί στο πλαίσιο της Σύμβασης για τη Βιολογική Ποικιλότητα, θα καθορίσει το αν οι σχετικά σταθερές περιβαλλοντικές συνθήκες από τις οποίες ο ανθρωπίνος πολιτισμός εξαρτάται τα τελευταία 10.000 έτη, θα συνεχίσουν να υφίστανται έπειτα από το τέλος του αιώνα μας. Εάν και αυτή η ευκαιρία χαθεί, πολλά οικοσυστήματα στον Πλανήτη θα μεταβούν σε νέα, άνευ προηγουμένου, κατάσταση, όπου η ικανότητά τους να υπηρετούν τις ανάγκες των σημερινών και μελλοντικών γενεών είναι εξαιρετικά αβέβαιη.

Για αναλυτικότερη πληροφόρηση: <http://www.cbd.int/doc/publications/gbo/gbo3-final-en.pdf>

Βασιλική Χρυσοπολίου

Περισσότερες από 170 χώρες (το 87% των συμβαλλομένων μερών της Σύμβασης) έχουν αναπτύξει εθνικές στρατηγικές και σχέδια δράσης για τη βιοποικιλότητα. Επιπλέον, 14 μέρη βρίσκονται σε φάση εκπόνησης της στρατηγικής και των σχεδίων δράσης, ενώ μόλις 9, είτε δεν έχουν αρχίσει ακόμη την υλοποίηση μιας στρατηγικής, είτε δεν είχαν ανακοινώσει την πρόθεσή τους να το πράξουν έως τη στιγμή έκδοσης της GBO-3. Η Ελλάδα δεν έχει υιοθετήσει ακόμη την Εθνική Στρατηγική για τη Βιολογική Ποικιλότητα.

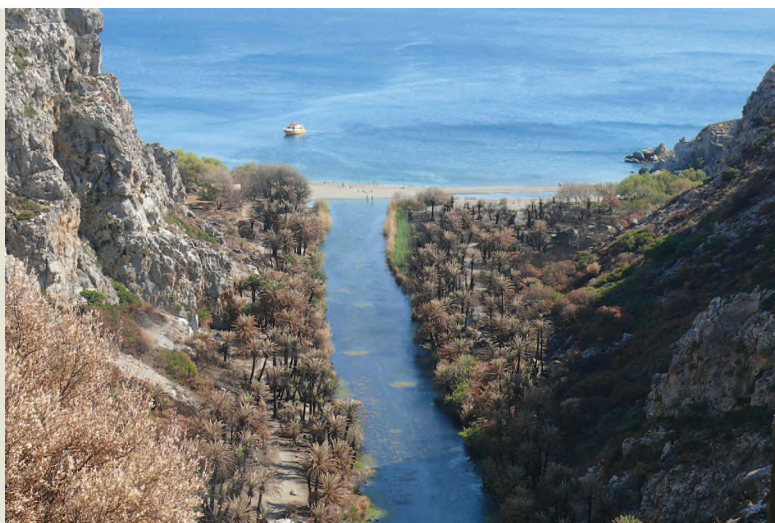

Λύκος. Φωτ. Αρχείο EKBV/Εγχρωμον

Το θαύμα της φύσης

Το φοινικόδασος της Πρέβελης τέσσερις μήνες μετά την πυρκαγιά

Όταν κάηκε το ωραιότατο φοινικόδασος της Πρέβελης, στις εκβολές του Κουρταλιώτικου ποταμού, ειδικοί και μη, οι περισσότεροι χωρίς γνώση της οικολογικής και βιολογικής συμπεριφοράς των ειδών του γένους *Phoenix* στο οποίο ανήκει και ο φοίνικας του Θεόφραστου, έσπευσαν να καταστροφολογήσουν. Όλοι προέβλεπαν ότι θα χρειασθούν 30-40 χρόνια για να ανακτήσει το φοινικόδασος το πρότερο μεγαλείο του. Τελικά, διαψεύστηκαν οικτρώς.

Σεπτέμβριος 2010

Όταν ρωτήθηκα σχετικά, από τη Διεύθυνση Δασών Ρεθύμνου, απάντησα ότι χρειάζονται δύο πράγματα: αφενός δεν απαιτείται καμιά μελέτη και αφετέρου, χρειάζεται υπομονή έως το φθινόπωρο, ώστε να φανεί πώς θα εξελιχθεί η κατάσταση, καθώς είναι γνωστό ότι οι φοίνικες του γένους *Phoenix* αναβλασταίνουν και πρεμνοβλασταίνουν έντονα μετά από υλοτομία ή πυρκαγιά.

Οι φοίνικες έχουν έναν επικόρυφο οφθαλμό, ο οποίος δημιουργείται αμέσως μετά την έκπτυξη του προηγούμενου και βλασταίνει τον επόμενο χρόνο. Σε περίπτωση πυρκαγιάς, εφόσον δεν καεί, και συνήθως δεν καίγεται, καθώς καταστρέφονται οι προηγούμενοι κλάδοι, βλασταίνει αμέσως μετά από την πυρκαγιά, δημιουργώντας καινούργια κόμη. Επίσης, με την καταστροφή της κόμης από την πυρκαγιά, οι φοίνικες αντιδρούν δημιουργώντας παραβλαστήματα από την περιοχή του πρέμνου, του κατώτερου δηλαδή μέρους του κορμού τους. Επειδή, σε αντίθεση με τα ζώα και τον άνθρωπο, όσον αφορά στα δένδρα, δεν γηράσκουν όλα τα μέρη τους συγχρόνως, αλλά παρατηρείται μια κυκλική γήρανση, δηλαδή το κατώτερο μέρος διατηρεί τα νεανικά χαρακτηριστικά του, τα παραβλαστήματα που προέρχονται από την περιοχή αυτή συμπεριφέρονται όπως ακριβώς τα φυτάρια που δημιουργούνται από το φυτόμα των σπόρων. Οι Άραβες εκμεταλλεύονται την ιδιότητα αυτή, του αγενούς δηλαδή πολλαπλασιασμού με πρεμνοβλαστήματα, για την εξασφάλιση της διατήρησης των διαφόρων ποικιλιών χουρμάδων.

Εκτός όμως από τα πρεμνοβλαστήματα, εμφανίσθηκαν επίσης άφθονα ριζοβλαστήματα, αλλά και σπερμοβλαστήματα, φυτάρια δηλαδή που δημιουργήθηκαν, λόγω και των άφθονων βροχοπτώσεων του φετινού καλοκαιριού, από τα σπέρματα των φοινίκων.

Ως αποτέλεσμα, όχι μόνο αναβλάστησαν οι περισσότεροι φοίνικες, αν όχι όλοι, αλλά, επιπλέον, με τα πρεμνοβλαστήματα, τα ριζοβλαστήματα και τα σπερμοβλαστήματα, το φοινικόδασος άρχισε να επεκτείνεται και να γίνεται πυκνότερο. Τα νεαρά φυτάρια που δημιουργήθηκαν και που, σε ορισμένες περιπτώσεις, είναι πολύ πυκνά, μπορούν να αραιωθούν και να χρησιμοποιηθούν για την επέκταση του φοινικόδασους και μάλιστα με πλήρη διατήρηση των γενετικών ιδιοτήτων του πληθυσμού της Πρέβελης.

Οι διαδοχικές εικόνες από την κατάσταση του φοινικόδασους τους μήνες Σεπτέμβριο, Οκτώβριο, Νοέμβριο και Δεκέμβριο καταδεικνύουν το πόσο γρήγορα αναβλάστησαν οι φοίνικες και πόσο, επίσης γρήγορα, εξελίσσονται τα πρεμνοβλαστήματα, τα ριζοβλαστήματα, ακόμη και τα σπερμοβλαστήματα.

Συνεπώς, ισχύει και στην προκειμένη περίπτωση, αυτό που έχω πει και γράψει πολλές φορές, ότι **μετά από πυρκαγιά σε ένα μεσογειακό οικοσύστημα, είτε είναι αειφυλλων πλατύφυλλων, είτε μεσογειακών κωνοφόρων, είτε φοινίκων, το καλύτερο που έχουμε να κάνουμε είναι να μην κάνουμε απολύτως τίποτα!** Να αφήσουμε τη φύση να κάνει τη δουλειά της, την οποία γνωρίζει καλύτερα από εμάς. Δεν χρειάζονται μελέτες, τις οποίες, εξάλλου, η φύση δεν διαβάζει! Και πρέπει να τονίσω ότι, όσες φορές έχουμε επέμβει, συχνά αλλάζοντας και εισάγοντας καινούργια είδη δήθεν ανθεκτικά στη φωτιά, προκαλέσαμε μεγαλύτερη ζημιά από ό,τι η πυρκαγιά αυτή καθαυτή. Το δίδαγμα της Πρέβελης δίδει την απάντησή του.

Σπύρος Ντάφης

Θερμές ευχαριστίες για τη διάθεση του φωτογραφικού υλικού οφείλουμε στη Διεύθυνση Δασών Ρεθύμνου και προσωπικά στην κα Πολύμνια Σκλαβάκη, διευθύντρια.

Οκτώβριος 2010

Δεκέμβριος 2010

Σεπτέμβριος 2010

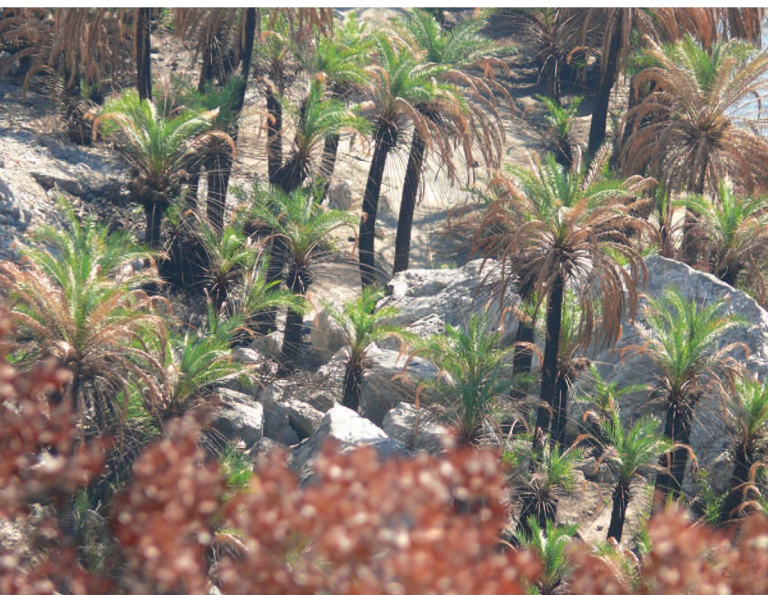

Δεκέμβριος 2010

Σεπτέμβριος 2010

Νοέμβριος 2010

Δεκέμβριος 2010

Νοέμβριος 2010

Οκτώβριος 2010

Δεκέμβριος 2010

Δεκέμβριος 2010

Οροσειρά Ροδότης, Φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ/Έγχρωμον

10η Διάσκεψη των Μερών της Σύμβασης για τη Βιολογική Ποικιλότητα

Η 10η Διάσκεψη των Συμβαλλομένων Μερών (COP 10) της Σύμβασης για τη Βιολογική Ποικιλότητα, πραγματοποιήθηκε από 18 έως 29 Οκτωβρίου 2010, στη Ναγκόγια της Ιαπωνίας. Οι περίπου 7.000 εκπρόσωποι των 193 Μερών της Σύμβασης, αφού εξέτασαν μια σειρά από ουσιαστικά στρατηγικά, διοικητικά και δημοσιονομικά θέματα, υιοθέτησαν 47 ιστορικές αποφάσεις για την αντιμετώπιση των μεγάλων προκλήσεων από τη συνεχιζόμενη μείωση της βιοποικιλότητας.

Η συνάντηση πέτυχε τρεις αλληλοσυνδεόμενους στόχους:

- Ένα νέο **Διεθνές Πρωτόκολλο**, το Πρωτόκολλο της Ναγκόγια, για την πρόσβαση στους γενετικούς πόρους του Πλανήτη και την κατανομή των ωφελειών από την εκμετάλλευσή τους, το οποίο καθορίζει τους κανόνες και τις διαδικασίες για την επίτευξη του τρίτου σκοπού της Σύμβασης¹ και προβλέπεται να τεθεί σε ισχύ το 2012.
- Ένα νέο δεκαετές **Στρατηγικό Σχέδιο** καθοδήγησης των διεθνών και εθνικών προσπαθειών για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας, το οποίο περιλαμβάνει 20 ειδικούς στόχους, οργανωμένους στη βάση 5 γενικών σκοπών: αντιμετώπιση των βαθύτερων αιτιών απώλειας της βιοποικιλότητας, μείωση των πιέσεων που ασκούνται στη βιοποικιλότητα, διαφύλαξη της βιοποικιλότητας σε όλα τα επίπεδα, αύξηση των ωφελειών που παρέχονται από τη βιοποικιλότητα και δημιουργία ικανοτήτων και δεξιοτήτων (capacity-building).

¹ Ο τρίτος σκοπός της Σύμβασης αφορά στον «...δίκαιο και ισότιμο καταμερισμό των πλεονεκτημάτων, που θα προκύψουν από τη χρήση των γενετικών πόρων...».

- Μία **Στρατηγική Κινητοποίησης Πιστώσεων** που ανοίγει τον δρόμο για σημαντική αύξηση, σε σχέση με τα σημερινά επίπεδα, της επίσημης αναπτυξιακής βοήθειας για την υποστήριξη της βιοποικιλότητας.

Περαιτέρω, οι εκπρόσωποι εξέτασαν ζητήματα που αφορούν στη συνεργασία με άλλες συμβάσεις, οργανισμούς και πρωτοβουλίες, καθώς και άλλα ουσιαστικά θέματα, όπως η θαλάσσια και παράκτια βιοποικιλότητα, η βιοποικιλότητα των δασών, η κλιματική αλλαγή, τα βιοκαύσιμα κ.ά. Κατά τη συνάντηση, υιοθετήθηκε απόφαση που αφορά σε *de facto* moratorium στα προγράμματα γεωμηχανικής για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής και επιβεβαιώθηκε ο ρόλος της Σύμβασης σε δράσεις σχετικές με τη μείωση των εκπομπών από την αποψίλωση και την υποβάθμιση των δασών και από τη διατήρηση, την αειφόρο διαχείριση των δασών και την αύξηση των αποθηκευμένων στα δάση ποσοτήτων διοξειδίου του άνθρακα στις αναπτυσσόμενες χώρες (REDD+). Τέλος, οι εκπρόσωποι έλαβαν θέση για το θέμα της συνθετικής βιολογίας, προτρέποντας τις κυβερνήσεις να εφαρμόσουν την αρχή της πρόληψης αναφορικά με την απελευθέρωση συνθετικών μορφών ζωής στο περιβάλλον και αναγνωρίζοντας το δικαίωμα των Μερών να προβαίνουν σε αναστολή τέτοιων δραστηριοτήτων.

Το δελτίο τύπου από τη Γραμματεία της Σύμβασης είναι διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο <http://www.cbd.int/doc/press/2010/pr-2010-10-29-cop-10-en.pdf>.

Βασιλική Χρυσοπολίτου

Τα κοινά ονόματα των φυτών της Ελλάδας

Πανελληνίως γνωστός για την ενασχόλησή του με τη μελέτη της ελληνικής χλωρίδας, ο Γεώργιος Σφήκας είναι βαθύς γνώστης της, ασχολούμενος επί σχεδόν 40 χρόνια με την προσπάθεια να καταστήσει κοινωνούς τους απλούς πολίτες στον μεγάλο πλούτο σε είδη φυτών της χώρας μας, με τη δημοσίευση βιβλίων πλούσιων σε φωτογραφικό υλικό ή εκλαϊκευμένων άρθρων σε περιοδικά όπως το «Γεωτρόπιο» της *Ελευθεροτυπίας*.

Περικοκλάδα, Φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ/Εγχρωμων

Σε όλες τις χώρες της Ευρώπης υπάρχει ένα δημώδες (κοινό) όνομα για όλα τα είδη φυτών, το οποίο προκύπτει από τη μορφολογία του είδους, τη χρήση του, ή από άλλες ιδιότητες (π.χ. τον χώρο εμφάνισής του). Για παράδειγμα, το *Acer pseudoplatanum* στα γερμανικά είναι γνωστό ως Bergahorn (ορεινό σφενδάμι) διότι βρίσκεται σε ορεινά μέρη, το *Acer platanoides* ως Spirzhorn λόγω των οξύληκτων λαβών των φύλλων του, το *Acer campestre* ως Feldahorn (πεδινό σφενδάμι) λόγω της εμφάνισής του σε πεδινές περιοχές κ.λπ.

Στη χώρα μας, ο πρώτος που επιχείρησε να χρησιμοποιήσει τα δημώδη ονόματα των φυτών ήταν ο Γεννάδιος το 1959, με την έκδοση του φυτολογικού Λεξικού, μιας μνημειώδους για την Ελλάδα εργασίας. Ωστόσο, για τα περισσότερα είδη, κατέφυγε στην πιστή μετάφραση του ονόματος από το αντίστοιχο λατινικό.

Στην Ελλάδα, λόγω του μεγάλου αριθμού ειδών (περίπου 6.000), δεν υπάρχουν δημώδη (κοινά) ονόματα για όλα τα φυτά, ενώ και για όσα υπάρχουν διαφέρουν από περιοχή σε περιοχή. Ως αποτέλεσμα, η προσπάθεια καθιέρωσης ενός κοινά αποδεκτού, αλλά και κατανοητού στο ευρύ κοινό, δημώδους ονόματος καθίσταται ιδιαίτερος δύσκολο εγχείρημα.

Το δύσκολο αυτό εγχείρημα αναλαμβάνει ο Γεώργιος Σφήκας, σε μια προσπάθεια καθιέρωσης κοινών ονομάτων για 984 γένη φυτών της χώρας. Για τα δένδρα, τους θάμνους, τα φρύγανα, καθώς και για τα εδώδιμα, τα κτηνοτροφικά, ή τα πολύ χαρακτηριστικά φυτά, το εγχείρημα ήταν σχετικά εύκολο, διότι για αυτά υπάρχει ένα δημώδες όνομα, παρότι μπορεί να διαφέρει από περιοχή σε περιοχή. Για τα περισσότερα όμως γένη, πολύ περισσότερο για τα είδη της πλούσιας ελληνικής χλωρίδας, δεν υπάρχει δημώδες όνομα, οπότε η μόνη λύση που απομένει είναι η «ελληνοποίηση» του λατινικού (επιστημονικού) ονόματος. Αυτό ακριβώς επιχειρεί ο Γ. Σφήκας, με την κατάρτιση τριών καταλόγων που περιλαμβάνουν τα 984 γένη. Ο πρώτος κατάλογος προτάσσει το επιστημονικό (λατινικό) όνομα του γένους στην πρώτη στήλη, ενώ στη δεύτερη στήλη παρατίθεται το δημώδες όνομα ή το ελλη-

νοποιημένο και στην τρίτη στήλη το αγγλικό δημώδες όνομα. Στον δεύτερο πίνακα, η πρώτη στήλη αφορά στο δημώδες ή ελληνοποιημένο όνομα του γένους, η δεύτερη στήλη στο επιστημονικό (λατινικό) όνομα και η τρίτη στο αγγλικό, ενώ αντίστοιχα, στον τρίτο πίνακα προτάσσεται το αγγλικό όνομα, ακολουθεί το επιστημονικό και έπεται το ελληνικό.

Το εγχείρημα ασφαλώς δεν υπήρξε εύκολο, το αποτέλεσμα όμως είναι πολύ χρήσιμο, διότι δίνει τη δυνατότητα, ακόμη και στους ειδικούς, να αναζητούν, για κάθε ένα από τα 984 γένη, από την επιστημονική (λατινική) ονομασία τη δημώδη και την αγγλική, ή από τη δημώδη την επιστημονική και από την αγγλική τη δημώδη ελληνική και την επιστημονική ονομασία.

Η προσπάθεια αυτή είναι το πρώτο βήμα. Ασφαλώς θα χρειασθεί περαιτέρω προσπάθεια για να καταλήξουμε σε μια κοινά αποδεκτή δημώδη ονομασία κάθε γένους, αλλά και μια πολύ μεγαλύτερη προσπάθεια για τα είδη των φυτών, τα οποία είναι πολύ περισσότερα, ενώ πολλά είναι ενδημικά (700-800) και συνεπώς δεν μπορούμε να τα βρούμε όλα στην αγγλική γλώσσα.

Αξίζουν πραγματικά συγχαρητήρια στον Γιώργο Σφήκα για τη μεγάλη αυτή προσπάθεια και προσφορά.

Σπύρος Ντάφης

Κρίνος, Φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ/Εγχρωμων

Αρύδια ιτάμου, Διαδίκτυο

Το διεθνές σεμινάριο στο Εθνικό Πάρκο Κερκίνης

Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Coach (Καθοδηγητών), τμήμα του διεθνούς Conservation Coaches Network (CCNet), σε συνεργασία με το ΕΚΒΥ και τον Φορέα Διαχείρισης της Λίμνης Κερκίνης, διοργάνωσε εκπαιδευτική συνάντηση εργασίας με θέμα την «Προσαρμοζόμενη Διαχείριση (Adaptive management)». Η συγκεκριμένη μέθοδος έχει αναπτυχθεί από τη Συνεργασία για τη Λήψη Μέτρων Διατήρησης (Conservation Measures Partnership, www.conservationmeasures.org) και εφαρμόζεται σε εκατοντάδες έργα διατήρησης της φύσης, σε παγκόσμιο επίπεδο. Η Προσαρμοζόμενη Διαχείριση οδηγεί όσους εργάζονται στην πράξη για τη διατήρηση της φύσης και τη διαχείριση των φυσικών πόρων, ώστε να λαμβάνουν καλά πληροφορημένες αποφάσεις σχετικά με στρατηγικές, να δοκιμάζουν την αποτελεσματικότητα των στρατηγικών που εφαρμόζουν, να μαθαίνουν και να προσαρμόζονται ώστε να τις βελτιώσουν. Ουσιαστικά, οι ομάδες που εφαρμόζουν τα σχέδια διαχείρισης, συμπεριλαμβανόμενης της παρακολούθησης, αναλύουν τον βαθμό στον οποίο επιτυγχάνονται οι σκοποί τους και τους προσαρμόζουν βασιζόμενοι σε όσα μαθαίνουν.

Στην Ευρώπη, η μέθοδος άρχισε να διαδίδεται το 2007, όταν το ευρωπαϊκό δίκτυο Eurosite και η οργάνωση Foundations of Success διοργάνωσαν την 1η συνάντηση εργασίας στη Φινλανδία, με τη συμμετοχή πέντε ομάδων. Ακολούθησε αντίστοιχη συνάντηση στη Γαλλία, ενώ τώρα, η 3η ευρωπαϊκή συνάντηση πραγματοποιήθηκε στην Ελλάδα. Στο διάστημα των τριών αυτών ετών, η Προσαρμοζόμενη Διαχείριση άρχισε να εφαρμόζεται σε αρκετές περιοχές της Ευρώπης, στη Σκανδιναβία, στην Ολλανδία αλλά και στην Ελλάδα, από τον Φορέα Διαχείρισης Δέλτα Αξιού-Λουδία-Αλιάκμονα. Το Στρατηγικό Σχέδιο του Φορέα Διαχείρισης, είναι προσβάσιμο από τον ιστότοπο www.axiosdelta.gr.

Σκοπός της εκπαιδευτικής συνάντησης ήταν η εξοικείωση των συμμετεχόντων με τη μέθοδο της Προσαρμοζόμενης Διαχείρισης. Στη διάρκεια της συνάντησης εργασίας, η εκπαίδευση συνοδεύτηκε από πρακτική εφαρμογή στις περιοχές α) λίμνη Κερκίνη, β) διακρατική λεκάνη απορροής Ελλάδας-Βουλγαρίας, γ) αμμοθίνες Ολλανδίας και, τέλος, στο πρόγραμμα διατήρησης της ΜΑΒΑ στις Άλπεις, οι οποίες υφίστανται διαχείριση από τις τέσσερις ομάδες που συμμετείχαν στη συνάντηση.

Οι συμμετέχοντες ήταν από την Ελλάδα, την Ολλανδία, την Ελβετία, το Λιχτενστάιν, τη Γερμανία, την Ισπανία, τη Βουλγαρία και τη Γαλλία. Από ελληνικής πλευράς, συμμετείχε στέλεχος του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Κλιματικών Αλλαγών, εκπρόσωπος του ΕΚΒΥ, μέλος της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας, το προσωπικό του Φορέα Διαχείρισης της Λίμνης Κερκίνης, καθώς και προσωπικό από τους Φορείς Διαχείρισης του Δέλτα Αξιού-Λουδία-Αλιάκμονα, των Λιμνών Κορώνειας-Βόλβης και της Καρπάθου-Σαρίας.

Στο πλαίσιο του σεμιναρίου, διοργανώθηκαν από τον Φορέα Διαχείρισης Λίμνης Κερκίνης, εξορμήσεις εντός του Εθνικού Πάρκου, με σκοπό τη γνωριμία των συμμετεχόντων με την περιοχή: επίσκεψη στην υδατοδεξαμενή πάνω από την Ιερά Μονή Ακριτοχωρίου, βαρκάδα στη λίμνη και νυχτερινή εξόρμηση για παρατήρηση τσακαλιών και νυχτερίδων.

Για περισσότερες πληροφορίες: κ. Στέλλα Βαρελτζίδου, Βιολόγος Περιβαλλοντολόγος, Coach του Ευρωπαϊκού Δικτύου, s.vareltzidou@yahoo.gr.

Δήμητρα Κεμιτζόγλου

Για τον ερχόμενο Μάρτιο (18-20) έχει οριστεί το 4ο Περιβαλλοντικό Συνέδριο Μακεδονίας, το οποίο διοργανώνεται από την Ένωση Ελλήνων Χημικών στο Συνεδριακό Κέντρο «Ν. Γερμανός» της HELEXPO Θεσσαλονίκης.

Κύριος στόχος του είναι να δώσει βήμα σε ειδικούς επιστήμονες και εκπαιδευτικούς που δραστηριοποιούνται σε όλους τους τομείς του περιβάλλοντος, συμβάλλοντας ταυτόχρονα στην ολοκληρωμένη παρουσίαση του έργου που επιτελείται στην Ελλάδα, στην ανταλλαγή απόψεων, στη διατύπωση συμπερασμάτων και προτάσεων για την προστασία και αναβάθμιση του περιβάλλοντος, ενισχύοντας παράλληλα την ευαισθητοποίηση για το περιβάλλον.

Προς την κατεύθυνση αυτή, το Συνέδριο χαρακτηρίζεται από: α) το ευρύ φάσμα των ειδικοτήτων των συγγραφέων που συμμετέχουν στις επιστημονικές εργασίες, β) την παρουσίαση εργασιών από όλη τη χώρα, γ) το ευρύ φάσμα των θεματικών

ενοτήτων και δ) την αξιοσημείωτη συμμετοχή επιστημόνων από χώρες του εξωτερικού.

Η θεματολογία του αφορά στα ακόλουθα:

- Ατμοσφαιρική ρύπανση και ρύπανση υδάτων και εδάφους
- Υγρά και στερεά απόβλητα
- Διασυννοριακή ρύπανση
- Μέθοδοι περιβαλλοντικής ανάλυσης
- Τεχνολογία αντιρύπανσης
- Φυσικό περιβάλλον
- Υγεία και περιβάλλον
- Περιβαλλοντική πολιτική και νομοθεσία
- Περιβαλλοντική διαχείριση και σχεδιασμός
- Οικονομικά περιβάλλοντος
- Πράσινη Χημεία και Χημική Τεχνολογία
- Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση

Για περισσότερες πληροφορίες: Ένωση Ελλήνων Χημικών-ΠΤΚΔΜ, Αριστοτέλους 6, 54623 Θεσσαλονίκη, τηλ: 2310 278077, E-mail: ptkdm@eex.gr, ηλεκτρονική διεύθυνση: www.eex.gr.

Εκπαιδευτικά σεμινάρια για τον αιεφόρο τουρισμό στην Ουκρανία

Στις 7 και 10 Σεπτεμβρίου 2010, πραγματοποιήθηκαν στην Ουκρανία εκπαιδευτικά σεμινάρια για τον αιεφόρο τουρισμό, στο πλαίσιο του έργου «Ανάπτυξη επαγγελματικών προσόντων για τον αιεφόρο τουρισμό-Ενίσχυση της επιχειρησιακής ικανότητας των τοπικών κοινωνιών», που χρηματοδοτείται από την Υπηρεσία Διεθνούς Αναπτυξιακής Συνεργασίας (ΥΔΑΣ) του Υπουργείου Εξωτερικών και υλοποιείται από το ΕΚΒΥ και το διεθνές μη κερδοσκοπικό (δρυμα Heifer Project International, με παράρτημα στην Ουκρανία (Heifer Ukraine).

Φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ

Σκοπός των σεμιναρίων ήταν η εκπαίδευση εκπαιδευτών για την προαγωγή του αιεφόρου τουρισμού στην Ουκρανία, καθώς και η μεταφορά τεχνογνωσίας για την προώθηση και ενίσχυση των φορέων και μικρομεσαίων επιχειρήσεων στον σχεδιασμό και την άσκηση δραστηριοτήτων αιεφόρου τουρισμού στην Ουκρανία.

Το πρώτο σεμινάριο διοργανώθηκε στον οικισμό Donholuka, στην ευρύτερη περιοχή του Lviv στους πρόποδες των Καρπαθίων και το δεύτερο στο Εθνογραφικό Μουσείο Hutir Savky στον οικισμό Novi Petrivtsi, στην ευρύτερη περιοχή του Κιέβου. Τα σεμινάρια φιλοξενήθηκαν σε πρότυπες μονάδες που παρέχουν υπηρεσίες αναψυχής και περιλάμβαναν διαλέξεις, εκπαιδευτικές ασκήσεις (εργαστήρια), συζητήσεις στην ολομέλεια και σε ομάδες.

Σε αυτά συμμετείχαν 100 περίπου άτομα, όπως εκπρόσωποι της δημόσιας διοίκησης και της τοπικής αυτοδιοίκησης, στελέχη της Ένωσης για την προώθηση του αγροτουρισμού και εν γένει των εναλλακτικών μορφών τουρισμού στην Ουκρανία, στελέχη τοπικών και περιφερειακών γραφείων τουρισμού, εκπρόσωποι ενώσεων ιδιοκτητών μονάδων εστίασης και διαμονής και ξεναγών, καθώς και επιλεγμένοι ιδιοκτήτες αγροτουριστικών μονάδων και παροχείς τουριστικών υπηρεσιών. Οι συμμετέχοντες επιλέχθηκαν από τον τοπικό εταίρο μετά από διερεύνηση του ενδιαφέροντός τους, του επιπέδου των γνώσεών τους και της εμπλοκής τους στον σχεδιασμό ή και στην άσκηση του αγροτουρισμού και εν γένει του αιεφόρου τουρισμού στην Ουκρανία. Ως εκπαιδευτές αξιοποιήθηκαν ειδικοί επιστήμονες από την Ελλάδα και την Ουκρανία, οι οποίοι, είτε δραστηριοποιούνται στον ακαδημαϊκό χώρο, είτε εργάζονται στην πράξη για τον σχεδιασμό και την προώθηση του αιεφόρου τουρισμού.

Στους συμμετέχοντες διανεμήθηκε εκπαιδευτικό υλικό σχετικό με τον αιεφόρο τουρισμό, το οποίο βασίστηκε στο αντίστοιχο εκπαιδευτικό υλικό που δημιουργήθηκε από το

ΕΚΒΥ στο πλαίσιο του έργου INTERREG IIIB/CADSES «Διακρατική συνεργασία για την προστασία και αιεφόρο ανάπτυξη των Καρπαθίων».

Οι θεματικές ενότητες των σεμιναρίων αφορούσαν στην αποσαφήνιση των εννοιών αιεφόρος τουρισμός, αγροτουρισμός, εναλλακτικές μορφές τουρισμού, στον σχεδιασμό προϊόντων και υπηρεσιών αγροτουρισμού, στην πιστοποίηση τουριστικών υπηρεσιών, σε θέματα δικτύωσης και marketing, καθώς και σε θέματα κατάρτισης και οργάνωσης εκπαιδευτικών διαδικασιών.

Μετά την ολοκλήρωση κάθε σεμιναρίου πραγματοποιήθηκε αξιολόγηση, τόσο των θεμάτων διοργάνωσης, όσο και περιεχομένου. Ως θετικά στοιχεία καταγράφηκαν: ο τρόπος και τόπος διεξαγωγής, τα εποπτικά και εκπαιδευτικά μέσα που χρησιμοποιήθηκαν, το εκπαιδευτικό υλικό που διανεμήθηκε, η ικανότητα, η αμεσότητα και εμπειρία των εκπαιδευτών, η χρήση ποικίλων εκπαιδευτικών τεχνικών, η δυνατότητα αλληλεπίδρασης με τους εκπαιδευτές και τους συμμετέχοντες. Ως σημαντικό θετικό στοιχείο καταγράφηκε η σημασία της διασυνοριακής συνεργασίας για την ανάπτυξη του αιεφόρου τουρισμού, καθώς και η σημασία της εκπαίδευσης και της ανταλλαγής τεχνογνωσίας.

Περισσότερες πληροφορίες για το έργο και τα εκπαιδευτικά σεμινάρια στον ιστότοπο του έργου: www.ekby/tourism-Ukraine/

Μιλτιάδης Σεφερλής

Φωτ. Αρχείο ΕΚΒΥ

Το βραβείο Αειφόρου Σχολείου

Το Συμβούλιο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ Περιβάλλοντος και Πολιτισμού ανέλαβε την πρωτοβουλία για τη θεσμοθέτηση του Βραβείου Αειφόρου Σχολείου, το οποίο έρχεται να υποστηρίξει και να αναδείξει τις προσπάθειες που καταβάλλονται στα σχολεία για στροφή προς την αειφορία, να επιβραβεύσει συμπεριφορές, να ενισχύσει τις πρωτοβουλίες που αναλαμβάνουν κάθε έτος οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές κάθε σχολείου στους τομείς περιβάλλοντος, πολιτισμού, υγείας, τέχνης κ.λπ.

Υπό την αιγίδα του Υπουργείου Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, και με χορηγούς τη WIND και το Ίδρυμα Μποδοσάκη, το Βραβείο Αειφόρου Σχολείου σηματοδοτεί έναν διαγωνισμό μεταξύ σχολείων, με στόχο την καθιέρωση ενός πιο «πράσινου», φιλικού, δημοκρατικού και αποδοτικού σχολείου, ανοικτού στην κοινωνία και στα ρεύματα της καινοτομίας. Κύρια επιδίωξη είναι η ενσωμάτωση της ιδέας της αειφορίας σε κάθε πλευρά της σχολικής ζωής.

Ο διαγωνισμός απευθύνεται στα σχολεία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Νηπιαγωγεία, Δημοτικά, Γυμνάσια, Λύκεια), τα οποία διαγωνίζονται για τις καλύτερες επιδόσεις σε τρεις τομείς: α) τον παιδαγωγικό, β) τον κοινωνικό και οργανωτικό και γ) τον περιβαλλοντικό - τεχνικό - οικονομικό, για καθέναν από τους οποίους υπάρχουν συγκεκριμένα κριτήρια αξιολόγησης.

Μετά τη δήλωση συμμετοχής τους, τα σχολεία αναπτύσσουν τις δράσεις τους καθόλη τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς, με στόχο να ανταποκριθούν σε όσο το δυνατόν περισσότερα

Φωτ. Διαδίκτυο

κριτήρια του διαγωνισμού, ενώ προς το τέλος Μαΐου θα πρέπει να εισάγουν τα στοιχεία των δράσεών τους στην ιστοσελίδα του Βραβείου για να αξιολογηθούν.

Για κάθε βαθμίδα έχει οριστεί χρηματικό έπαθλο (1.000 ευρώ για τα Νηπιαγωγεία, 3.500 ευρώ για τα Δημοτικά και 4.500 ευρώ για τα Γυμνάσια και Λύκεια), ενώ θα απονεμηθούν και διακρίσεις.

Για περισσότερες πληροφορίες και απαντήσεις σε σχετικά ερωτήματα: www.aeiforoscholio.gr, ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ Περιβάλλοντος και Πολιτισμού, τηλ. 210 3225245 (εσωτερικό 1) και E-mail: kalariv1@sch.gr.

Α Μ Φ Ι Β Ι Ο Ν

Τεύχος 89

Διμηνιαία έκδοση του ΕΚΒΥ ISSN 1106 - 3866

Κωδικός εντύπου: 2661

Ταχυδρομική διεύθυνση: Μουσείο Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας

Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων - Υγροτόπων

14ο χλμ Θεσσαλονίκης - Μηχανιώνας, 570 01 Θέρμη.

Τ.Θ. 60394 - Τηλ. 2310 473320 - Φαξ: 2310 471795

E-mail: mariak@ekby.gr

Υπεύθυνη Έκδοσης: Μαρία Κατσακιώρη

Συντακτική Επιτροπή: Ευτυχία Αλεξανδρίδου, Αντώνης Αποστολάκης,

Μαρία Κατσακιώρη, Κατερίνα Μπόλη, Σπύρος Ντάφης,

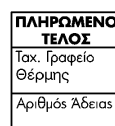
Δημήτρης Παπαδήμος, Μιλτιάδης Σεφερλής, Βασιλική Τσιαούση

Φωτογραφία εξωφύλλου: Το φοινικόδασος της Πρέβελης,

Φωτ. Αρχείο Διεύθυνσης Δασών Ρεθύμνου

Φωτοστοιχειοθεσία - Επιμέλεια έκδοσης: ANIMA GRAPHICS

Φραγκίνη 9, 546 24 Θεσσαλονίκη

Κείμενα και φωτογραφίες που αποστέλλονται για δημοσίευση στο περιοδικό δεν επιστρέφονται. Επιτρέπεται η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή ή η μετάδοση με οποιοδήποτε οπτικοακουστικό μέσο του περιεχομένου του ΑΜΦΙΒΙΟΝ μόνο εφόσον γίνεται αναφορά στην πηγή.

